

LLIBERTAT

Jonathan Franzen
LLIBERTAT

Traducció de Josefina Caball

Columna

COL·LECCIÓ CLÀSSICA
TÍTOL ORIGINAL: *FREEDOM*
PRIMERA EDICIÓ: OCTUBRE DEL 2011
© JONATHAN FRANZEN, 2010
© DE LA TRADUCCIÓ DE L'ANGLÈS: JOSEFINA CABALL, 2011
© COLUMNA EDICIONS, LLIBRES I COMUNICACIÓ, S.A.U., 2011
CARRER PEU DE LA CREU, 4 - 08001 BARCELONA
ISBN: 978-84-664-1341-1
DIPÒSIT LEGAL: B. 25.119-2011
FOTOCOMPOSICIÓ: VÍCTOR IGUAL, S.L.
CARRER ARAGÓ, 390 - 08013 BARCELONA
IMPRÈS A: EGEDSA

www.columnaedicions.cat

Queda rigorosament prohibida sense l'autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei.
Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47).
Tots els drets reservats.

Per a Susan Golomb i Jonathan Galassi.

Aneu-vos-en tots junts, estimats vencedors,
a compartir amb tothom la vostra joia.
Jo, vella tórtora, me n'aniré volant
fins a una branca seca i ploraré el company
perdut per sempre, fins a la meva mort.

(*El conte d'hivern*, de William Shakespeare.
Traducció de JOAN SELLENT. Inèdita)

BONS VEÏNS

Ningú no es va assabentar de la notícia d'en Walter Berglund (en Walter i la Patty se n'havien anat a viure a Washington feia dos anys i ja no significaven res per a Saint Paul), però els progressistes que vivien a Ramsey Hill no eren prou lleials a la seva ciutat per no llegir *The New York Times*. Segons un article llarg i poc afalagador publicat en aquest diari, en Walter havia malmès la seva vida professional a la capital del país. Als seus antics veïns els costava una mica conciliar els qualificatius que li atribuïa el diari («arrogant», «altiu», «de principis ètics dubtosos») amb l'empleat generós, somrient i caravermell de la 3M, a qui recordaven pedalant cada dia amb la bicicleta per la Summit Avenue nevada de febrer per anar a la feina; els semblava estrany que en Walter, que era més ecologista que els de Greenpeace i que s'havia criat en una zona rural, ara tingués problemes per haver fet el joc a la indústria del carbó i per haver maltractat la gent del camp. És clar que els Berglund sempre tingut alguna cosa que no acabava de ser clara.

En Walter i la Patty eren els joves pioners de Ramsey Hill, els primers llicenciats universitaris que van comprar

una casa a Barrier Street des que, trenta anys abans, el centre de Saint Paul havia començat a viure temps difícils. Van trobar una casa victoriana a un preu irrisori i es van matar durant deu anys rehabilitant-la. Ben aviat, algun desaprensiu els va calar foc al garatge i els va obrir el cotxe dues vegades fins que van reconstruir l'aparcament. Uns motoristes de pell colrada van baixar al solar buit de l'altra banda del carreró i es van posar a beure cervesa Schlitz, coure salsitxes de Frankfurt i accelerar els motors a altes hores de la matinada, fins que la Patty va sortir amb el xandall posat i va dir: «Ei, tios, què feu?». La Patty no espantava ningú, però a l'institut i a la universitat havia estat una esportista destacada i tenia l'audàcia de les persones entrenades.

Des del primer dia que van anar a viure al barri, la Patty va cridar inevitablement l'atenció. Alta, amb una cua de cavall, extremament jove, empenyent un cotxet per davant de vehicles desvalisats, ampolles de cervesa trencades i neu vella plena de vomitades, semblava que portés totes les hores de la jornada dins de les bosses de cordills penjades al cotxet. Darrere seu s'endevinaven els preparatius que exigia un bebè per a un matí d'encàrrecs relacionats amb ell; davant seu, una tarda de ràdio pública, el llibre de cuina *The Silver Palate Cookbook*, bolquers de roba, fixador i pintura plàstica; el conte *Bona nit, lluna*, i després, vi negre californià. Ella representava plenament allò que començava a caracteritzar la resta del veïnat.

Els primers anys, quan encara es podia circular amb un Volvo 240 sense haver-se'n d'averkonyir, a Ramsey Hill tothom s'havia proposat d'aprendre novament coses bàsiques per a la vida que els pares havien volgut desaprendre fugint als barris residencials, com ara acon-

seguir que la policia local s'interessés per fer la seva feina, protegir una bicicleta d'un lladre molt motivat, saber quan calia treure de mala manera un borratxo del mobiliari del teu jardí, saber animar els gats assilvestrats a anar a cagar al sorral d'uns altres nens, i saber jutjar si una escola pública estava tan deteriorada que era inútil reparar-la. També hi havia qüestions del moment, com ara: anaven bé els bolquers de roba? Pagava la pena tanta feïnada? Era cert que encara repartien la llet embotellada per les cases? Els escoltes eren políticament correctes? El búrgul era realment necessari? On es podien reciclar les piles? Què calia respondre quan una persona de color pobra t'acusava de destruir-li el barri? Era cert que el vernís de les vaixelles Fiesta contenia quantitats perilloses de plom? Calia que el filtre de l'aigua de la cuina fos gaire sofisticat? Era cert que de vegades no entrava la directa de la transmissió automàtica del Volvo 240 quan pitjaves el botó? Què era millor, donar menjar als pidolaires o no donar-los res? Era possible educar els fills perquè fossin uns nens intel·ligents, feliços i segurs de si mateixos com ningú i al mateix temps fer jornada completa? Es podien moldre els grans de cafè la nit abans de fer-los servir o s'havia de fer al matí? Hi havia hagut mai ningú en tota la història de Saint Paul que hagués tingut una experiència positiva amb un ensostrador? Hi havia algun bon mecànic de Volvos? El teu 240 tenia el mateix problema amb el cable del fre de mà? I aquell interruptor del tauler tan enigmàtic que feia aquell esclafit suec tan agradable però que aparentment no estava connectat a res, què era?

La Patty Berglund tenia resposta per a totes aquelles preguntes; era una alegre portadora de pol·len socio-cultural, una abella afable. Era una de les poques mares

de Ramsey Hill que no treballava i tothom sabia que no li agradava gens parlar bé d'ella mateixa ni dir mal de ningú. Deia que estava segura que qualsevol dia la «decapitaria» una de les finestres de guillotina de les quals havia canviat les guies, que els seus fills «probablement» es moririen de triquinosi perquè no havia cuït prou bé el porc. Es preguntava si la seva «addicció» als vapors que expel·lien els productes llevapintures tenia res a veure amb el fet que ja no llegia «mai» llibres. Confessava que en Walter li havia «prohibit» adobar-li les flors després del que havia passat «l'última vegada». Hi havia persones que no suportaven aquella manera d'automenysprear-se, perquè hi percebien un cert grau de condescendència; com si la Patty, en exagerar els seus defectes menors, intentés d'una manera massa oberta evitar ferir els sentiments de les mestresses de casa menys reeixides. Però la majoria dels veïns creien que la seva humilitat era sincera o, si més no, els feia gràcia i, en tot cas, era difícil resistir-se a una dona que queia tan bé als teus propis fills, que no només recordava els dies del seu aniversari sinó també el del teu, i que es presentava a la porta de darrere de casa teva amb una plata de galetes, o una postal, o un ram de muguet dins d'un gerret comprat en una botiga d'articles de segona mà i et deia que no calia que l'hi tornessis.

Tothom sabia que la Patty s'havia criat a l'est, en un barri residencial de la ciutat de Nova York, i que havia estat una de les primeres dones que havia tingut una beca per jugar a bàsquet a Minnesota, on, a segon de carrera, d'acord amb el que deia una placa que en Walter tenia a la paret del despatx de casa seva, havia aconseguit el títol honorífic d'All American del segon equip del basquetbol amateur. Era curiós que la Patty, per a qui la família era tan important, no tingués, aparentment, cap relació amb

les seves arrels. Passava mesos i mesos sense sortir de Saint Paul i no semblava pas que ningú de l'est, ni tan sols els seus pares, haguessin anat mai a veure-la. Si li preguntéssiu directament per ells, respondria que tots dos feien moltes coses bones per la gent; que el pare tenia un bufet d'advocats a White Plains, que la mare es dedicava a la política i era membre de l'assemblea legislativa de l'Estat de Nova York. Després assentiria amb el cap emfàticament i diria: «Sí, i tant, això és el que fan», com si així donés per esgotat el tema de conversa.

De vegades els veïns intentaven aconseguir que la Patty reconegués que algú s'havia portat «malament». Quan li van dir que en Seth i la Merrie Paulsen farien una festassa de Halloween per als seus bessons i que havien convidat expressament tots els nens del barri menys la Connie Monaghan, la Patty es va limitar a dir que allò era molt «estrany». El dia que va tornar a veure els Paulsen al carrer, li van explicar que durant tot l'estiu havien intentat convèncer la mare de la Connie Monaghan, la Carol, perquè parés de llençar burilles de cigarret des de la finestra de la seva habitació a la piscina portàtil dels bessons. «Això és molt estrany», va corroborar la Patty, brandant el cap, «però la Connie no en té la culpa». Els Paulsen, però, no en tenien prou amb un «estrany». Volien sentir «sociopàtica» o bé «passivoagressiva» o bé «dolenta». Necessitaven que la Patty triés un d'aquests epítets i que, com ells, l'apliqués a la Carol Monaghan, però com que era incapaç d'anar més enllà d'«estrany» els Paulsen es van negar a afegir la Connie a la llista de convidats. La Patty es va disgustar tant per aquella injustícia que la tarda de la festa va portar els seus fills, la Connie i una amigueta de l'escola a una plantació de carabasses a fer un d'aquells típics tombs amb un carro de fenc, però

el pitjor que va dir dels Paulsen va ser que era estrany que tractessin una nena de set anys amb tanta mesquinesa.

La Carol Monaghan era l'única mare que feia tant de temps com la Patty que vivia a Barrier Street. S'havia traslladat a Ramsey Hill en el que es podria qualificar d'una mena de programa d'intercanvi de mecenatge, després d'haver estat secretària d'algú de les altes esferes del comtat de Hennepin que la va treure del seu districte després d'haver-la deixat prenyada. A la darrera dels anys setanta, no hi havia gaires jurisdiccions a les Ciutats Besones, la conurbació que conformen Minneapolis i Saint Paul, on mantenir la mare del teu fill il·legítim a la nòmina de la teva empresa fos considerat adient a una bona administració. La Carol va convertir-se en un d'aquells empleats de l'oficina municipal de llicències distrets i que sempre fan pauses, mentre que algú de Saint Paul que tenia tan bones relacions com ella era contractat en lloc seu a l'altra banda del riu. La casa de lloguer de Barrier Street, la del costat de la dels Berglund, probablement formava part del tracte; si no, era difícil d'entendre per què la Carol hauria accedit a anar a viure en un barri que en aquells temps estava molt degradat. A l'estiu, un cop la setmana, al capvespre, hi anava un noi borni vestit amb una granota del Departament de Parcs i Jardins amb un 4 × 4 camuflat i li passava el tallagespa pel jardí, i a l'hivern el mateix noi es presentava per treure-li la neu de la vorera.

A finals dels anys vuitanta, la Carol era l'única veïna que no havia comprat i rehabilitat casa seva. Fumava cigarrets Parliament, es descoloria els cabells amb aigua oxigenada, portava les ungles exageradament llargues, donava a la seva filla menjar molt processat i les nits dels dijous tornava a casa molt tard («És la nit de la mama»,

explicava, com si totes les mares tinguessin una nit lliure), i sense fer soroll entrava a casa dels Berglund amb la clau que li havien donat per recollir la Connie, que dormia al sofà on la Patty l'havia ben acotxada amb unes mantes. La Patty havia estat implacablement generosa en oferir-se per vigilar la Connie mentre la Carol era a treballar, a comprar o fent les seves coses del dijous a la nit, i la Carol, amb el temps, va acostumar-se a comptar-hi perquè li fes de cangur de franc. De segur que la Patty s'havia adonat que la Carol li pagava la seva generositat deixant de banda la seva filla, la Jessica, mostrant un afecte exagerat pel seu fill, en Joey («I si em fa un altre petonet, el meu don Joan?»), i procurant estar sempre ben a la vora d'en Walter a les reunions i actes dels veïns, amb les seves bruses transparents i les seves sabates de taló de cambrera, lloant en Walter per la traça que tenia per fer millores a la casa, i deixant anar unes riallades estridents cada cop que en Walter obria la boca, però durant molts anys l'únic que la Patty va arribar a dir de la Carol era que les mares solteres tenien una vida molt dura i que, encara que la Carol de vegades li semblava una mica estranya, probablement es comportava així per orgull.

Per en Seth Paulsen, que parlava de la Patty una mica massa sovint pel gust de la seva dona, els Berglund eren d'aquelles persones liberals que tenien un gran sentit de la culpabilitat i la necessitat de perdonar tothom per tal que els altres els poguessin perdonar la bona sort que havien tingut; d'aquelles persones que no tenien el coratge d'acceptar la seva situació privilegiada. Un dels problemes que presentava la teoria d'en Seth era que els Berglund no eren, ni de bon tros, tan privilegiats; l'únic bé que se sabia que tenien era la casa, que havien reconstruït amb les seves pròpies mans. Un altre problema, com assenya-

lava la Merrie Paulsen, era que la Patty no era gaire progressista i, certament, no tenia res de feminista (quedant-se a casa amb el seu calendari d'aniversaris, fent aquell cony de galetes d'aniversari) i semblava al·lèrgica a la política. Si li parlaves d'unes eleccions o d'algun candidat, veies que, malgrat els esforços que feia, era incapaç de mostrar-se alegre com sempre, es posava molt nerviosa i no parava d'assentir amb el cap dient sí, sí. La Merrie, que tenia deu anys més que la Patty i els aparentava, havia estat membre actiu de l'organització estudiantil SDS a Madison i ara era una gran defensora del beaujolais nouveau. Quan en Seth, en un sopar, va esmentar la Patty per tercera o quarta vegada, la Merrie es va tornar vermella com el vi i va declarar que la suposada actitud de bona veïna de la Patty Berglund no tenia res a veure amb una consciència més àmplia, ni amb la solidaritat, ni amb cap rerefons polític, ni amb cap concepte fungible, ni amb el veritable sentit comunitari, sinó que tenia a veure amb les bajanades retrògrades de la bona mestressa de casa i, francament, segons el seu parer, si grataves sota aquella superfície tan afable de la Patty potser tindries la sorpresa de trobar-hi una cosa més aviat dura, egoïsta i reaganiana; era evident que les úniques coses que li importaven eren els seus fills i la seva casa, no pas els seus veïns, ni els pobres, ni el país, ni els seus pares, ni el seu propi marit.

A més, no es podia negar que la Patty adorava el seu fill. Tot i que era obvi que de qui podien estar més orgullosos era de la Jessica —gran lectora, amant de la naturalesa, molt bona tocant la flauta, molt forta al camp de futbol, envejada com a cangur, bonica però no fins al punt que la bellesa la deformés moralment, admirada fins i tot per la Merrie Paulsen—, la Patty no parava de parlar

d'en Joey. Rient, en un to confidencial i menyspreant-se a si mateixa com feia sempre, deixava anar un fotimer de detalls sense censurar sobre els problemes que ella i en Walter tenien amb el seu fill. Quasi tot el que explicava adoptava la forma de queixa, i així i tot, ningú no dubtava que adorava el seu fill. Era com una dona lamentant-se del nòvio guapo i imbècil. Com si se sentís orgullosa que el noi la trepitgés, com si l'única cosa que volia que tothom sabés era que ella estava disposada a deixar-se trepitjar.

—Que n'arriba a ser, de pesat! —va explicar la Patty a les altres mares durant el llarg hivern de la Guerra de l'Hora d'Anar a Dormir en què en Joey defensava el dret a no anar a dormir fins que no ho feien ella i en Walter.

—Fa rebequeries? Plora? —van preguntar les altres mares.

—Que us en fumeu? —va respondre la Patty—. Tant de bo plorés! Plorar seria normal, i a més, una hora o altra pararia de fer-ho.

—Doncs què fa? —van demanar les mares.

—Posa en qüestió la nostra autoritat. Li fem apagar els llums, però ell diu que no l'hauríem d'obligar a dormir fins que no els apaguem nosaltres, perquè ell és exactament com nosaltres. I us juro per Déu que és com un rellotge, cada quinze minuts justos, s'està estirat mirant fixament el despertador i cada quinze minuts crida: «Encara estic despert! Encara estic despert!». En un to de menyspreu, de sarcasme; molt «estrany», tot plegat! I jo demano a en Walter que no caigui a la trampa, però no, quan són tres quarts de dotze altre cop, en Walter es planta a les fosques a l'habitació d'en Joey i es tornen a discutir sobre la diferència entre els adults i els nens i so-

bre si una família és una democràcia o una dictadura benèvola, fins que jo no puc més i sense aixecar-me del llit els dic somicant: «Si us plau, pareu, si us plau, pareu!».

A la Merrie Paulsen no li interessava gens el que explicava la Patty. Tard al vespre, mentre ficava els plats del sopar al rentavaixella, va comentar a en Seth que no era gens estrany que en Joey no sabés distingir els nens dels adults, perquè, segons semblava, la seva mare tampoc no tenia clar a quina de les dues categories pertanyia. ¿No s'havia fixat que en tot el que explicava la Patty, qui imposava la disciplina sempre era en Walter, com si ella fos una espectadora irresponsable l'única feina de la qual era ser bufona?

—M'agradaria saber si està enamorada o no d'en Walter —va comentar en Seth, optimista, destapant una altra ampolla—. Físicament, vull dir.

—En el fons el que vol dir és: «El meu fill és extraordinari» —va insistir la Merrie—. Sempre es queixa de la gran capacitat de concentració que té el noi.

—Si hem de ser francs —va fer en Seth—, això té a veure amb la seva tossuderia. La paciència infinita que té per desafiar l'autoritat d'en Walter.

—Cada paraula que diu d'ell és una manera dissimulada de presumir.

—I tu no presumeixes mai? —va burxar-la en Seth.

—Potser sí —va respondre la Merrie—, però almenys jo sóc mínimament conscient de l'efecte que fan les meves paraules en els altres. I la meva autoestima no depèn de si els meus fills són extraordinaris o no.

—Tu ets la mare perfecta —va replicar en Seth, sorneguer.

—No, la mare perfecta és la Patty —va dir la Merrie acceptant més vi—. Jo només sóc molt bona.

La Patty es queixava que en Joey ho tenia tot massa fàcil. Era ros i guapo i semblava que sabia intuïtivament les respostes de tots els exàmens que feien a l'escola, com si les sèries de respostes d'elecció múltiple A, B, C i D estiguessin codificades en el seu ADN. Curiosament, se sentia molt bé entre veïns cinc vegades més grans que ell. Quan l'escola o els escoltes l'obligaven a vendre xocolatines o a anar a vendre números d'una rifa de porta en porta, deia sense embuts que tot allò era una «estafa». Amb gran mestria, feia un empipador somriure de condescendència quan es trobava davant de joguines o jocs que tenien els altres nois però que la Patty i en Walter es negaven a comprar-li. Per esborrar aquell somriure, els seus amics insistien tant sí com no a compartir amb ell el que tenien i, d'aquesta manera, es va convertir en un geni dels videojocs, tot i que als seus pares no els feien gens de gràcia; va adquirir un coneixement enciclopèdic de la música urbana, de la qual els seus pares feien mans i mànigues per protegir les seves orelles preadolescents. No tenia més d'onze o dotze anys quan, a taula, mentre sopaven, segons explicava la Patty, el noi, sense voler o expressament, va dir «nano» al pare.

—Ui, ui! Us ben asseguro que no s'ho va prendre gaire bé, això, en Walter —va dir a les altres mares.

—Ara els adolescents parlen així entre ells —van replicar les altres mares—. És cosa del rap.

—Això és el que va dir en Joey —els va contestar la Patty—. Va dir que només era una paraula i que ni tan sols era malsonant. Naturalment, en Walter em va demanar que discrepés. I jo, allà asseguda, pensant: «Wal-ter, Wal-ter, no t'hi fiquis, és inútil discutir», però no, ell va haver d'explicar que encara que *nano* no és una paraula grollera, no es podia dir a un home dret i fet, i menys a

un home negre, però, és clar, el problema amb en Joey és que es nega a admetre que hi hagi cap diferència entre els nens i els adults, i, així, la cosa va acabar amb en Walter dient que es quedaria sense postres i en Joey contestant-li que no en volia, que, de fet, no li agradaven gaire les postres, i jo, asseguda, pensava: «Wal-ter, Wal-ter, no burxis», però en Walter no ho podia evitar, havia d'intentar demostrar a en Joey que, de fet, li encantaven les postres. Però en Joey es va negar a acceptar cap dels arguments d'en Walter. Naturalment tot el que va dir era mentida, però va assegurar que només havia repetit alguna vegada de postres perquè era de bona educació, no perquè li agradessin, i el pobre Walter, que no pot sofrir que li diguin mentides, va contestar: «Molt bé, si no t'agraden, què et sembla passar tot un mes sense?». I jo vaig pensar: «Oh, Wal-ter, Wal-ter, això no acabarà bé», perquè la resposta d'en Joey va ser: «Puc passar tot un any sense postres! No tornaré a menjar postres mai més, només per educació quan vagi a casa d'algú», cosa que, encara que sembli una bajanada, és una amenaça creïble, perquè és tan tossut que és capaç de fer-ho. I jo vaig dir: «Prou, nois, s'ha acabat el temps. Les postres són un grup alimentari important, no en fem un gra massa», cosa que va desautoritzar immediatament en Walter, i com que el motiu de la discussió era la seva autoritat, vaig desfer tots els progressos que havia aconseguit.

L'altra persona que estimava en Joey fora mida era la Connie Monaghan. Era una noieta seriosa i callada i tenia el costum desconcertant d'aguantar-te la mirada sense pestanyejar, com si no tinguéssiu res en comú. Cada tarda era a la cuina de la Patty, intentant fer esferes geomètricament perfectes amb la massa de les galetes, i s'hi esforçava tant que la mantega es fonia i donava un aspec-

te brillant i fosc a la massa. La Patty feia onze boles per cada una que en feia la Connie, i quan sortien del forn, sempre demanava permís a la nena per menjar-se la galleta «excepcional» (més petita, més plana i més dura). La Jessica, que tenia un any més que la Connie, semblava prou contenta de cedir la cuina a la nena veïna mentre ella llegia llibres o jugava amb els seus terraris. La Connie no representava cap perill per a una persona tan madura com la Jessica. Li mancava el sentit de la totalitat; tota ella era profunditat, però no amplada. Quan pintava, es concentrava omplint una o dues àrees amb un retolador i deixava la resta en blanc sense fer cas de la Patty, que l'animava a fer servir alguns altres colors.

La intensa fixació que la Connie tenia per en Joey es va fer evident ben aviat a totes les mares del voltant, tret, segons semblava, de la Patty, potser perquè ella també estava molt centrada en el noi. Al Linwood Park, on la Patty de vegades organitzava partits per a la mainada, la Connie seia tota sola a l'herba i feia anells de flors de trèvol per a ningú en concret, deixant passar els minuts fins que a en Joey li tocava batre o bé feia rodolar la pilota de futbol pel camp i la treia de l'ensopiment uns instants. Era com una amiga imaginària que resultava que era visible. En Joey, tan precoç en el domini de si mateix, gairebé mai sentia la necessitat d'humiliar-la davant dels seus amics, i la Connie, d'altra banda, tan bon punt s'adonava que els nois volien fer coses de nois, era prou assenyada per enretirar-se i fer-se fonedissa sense cap retret ni súplica. Ja el veuria l'endemà. Durant molt de temps a qui també veia sempre era la Patty, agenollada entre les verdures o dalt de l'escala de mà amb una camisa de llana, encarregant-se de la tasca sisifiana del manteniment de la pintura de la casa victoriana. Si la Connie no podia estar

a prop d'en Joey, almenys podria ser-li útil fent companyia a la seva mare mentre ell no hi era.

—Com tenim els deures? —li preguntava la Patty des de dalt de l'escala—. Vols que t'ajudi?

—La mama m'ajudarà quan arribi.

—Estarà cansada, serà tard. Per què no li dones una sorpresa i els fas ara? D'acord?

—No. M'esperaré.

Quan van començar a follar exactament la Connie i en Joey, ningú no ho sabia. A en Seth Paulsen, sense tenir-ne proves, només per tocar el voraviu, li agradava dir que va ser quan en Joey tenia onze anys i la Connie dotze. Les especulacions d'en Seth se centraven en la intimitat que proporcionava un fort que en Walter havia ajudat a construir a en Joey dalt de la secular pomera borda del descampat. Quan en Joey va acabar vuitè, el seu nom apareixia en les respostes que els nens veïns feien a les preguntes informals i rotundes dels seus pares sobre la conducta sexual dels seus companys d'escola, i més tard va semblar que la Jessica possiblement en sabia alguna cosa al final d'aquell estiu, perquè de cop i volta, sense dir per què, va començar a menysprear la Connie i el seu germà. Però de fet ningú mai no els va veure junts tots sols fins a l'hivern següent, quan van muntar un negoci plegats.

Segons la Patty, la lliçó que en Joey havia après de les incessants discussions amb en Walter era que els fills estaven obligats a obeir els pares perquè els pares tenien diners. Però aquell va ser un altre exemple del caràcter extraordinari d'en Joey; mentre les altres mares es queixaven que els seus fills es pensaven que tenien dret a exigir diners, la Patty feia imitacions grotesques de la irritació que sentia en Joey quan havia de demanar diners

a en Walter. Els veïns que llogaven el noi sabien que era molt diligent quan feia anar la pala per treure la neu i el rasclat per enretirar les fulles, però la Patty deia que, en el fons, no li agradava gens cobrar tan poc i que pensava que traient la neu a palades del camí de la casa d'un adult hi establia una relació indesitjable. Els ridículs mètodes per fer diners que suggerien les publicacions dels escoltes, com ara vendre subscripcions a revistes de porta a porta, aprendre trucs de màgia i cobrar una entrada per a les funcions, comprar eines de taxidermista i dissecar les lucioperques premiades dels veïns, feien tots pudor o bé de vassallatge («Sóc taxidermista de la classe dirigent») o, pitjor encara, de caritat. I així, inevitablement, buscant la manera d'alliberar-se d'en Walter, es va veure empès a crear la seva pròpia empresa.

Algú, potser fins i tot la mateixa Carol Monaghan, pagava la matrícula de la Connie en un petit col·legi privat catòlic, el Saint Catherine's, en el qual les nenes portaven uniforme i no podien dur joies, tret d'un anell («senzill, tot de metall»), un rellotge de polsera («senzill, sense pedres») i un parell d'arracades («senzilles, de metall, d'un centímetre com a màxim»). Resulta que una de les noies més populars de novè de l'institut on anava en Joey, el Central High, havia tornat d'un viatge que havia fet amb la seva família a Nova York lluint un rellotge barat que va despertar l'admiració de tothom a l'hora de dinar, i que tenia una corretja groga que semblava de xiclet, a la qual un venedor de Canal Street havia incrustat unes lletres de plàstic diminutes de color rosa que componien el títol de la cançó de Pearl Jam «Don't call me daughter», a petició de la nena. Com va explicar més tard el mateix Joey als perfils personals que va escriure per a la sol·licitud d'admissió a diferents universitats, ha-

via decidit buscar immediatament el majorista que comercialitzava aquell rellotge i el preu de la premsa per fer incrustacions. Havia invertit quatre-cents dòlars dels seus estalvis en equipament, li havia fet a la Connie una corretja de plàstic de mostra («Ready for the Push», deia) perquè l'ensenyés al Saint Catherine's, i després, contractant la Connie perquè fes de missatgera, havia venut rellotges personalitzats a ben bé una quarta part de les companyes d'escola de la noia, a trenta dòlars cadascun, abans que les monges se n'adonessin i esmenessin el codi d'indumentària del col·legi per prohibir les corretges de rellotges que tinguessin un text incrustat. Cosa que, naturalment, tal com va explicar la Patty a les altres mares, en Joey es va prendre com un ultratge.

—No és cap ultratge —li va dir en Walter—. Tu t'has beneficiat d'una restricció artificial del comerç. No vaig veure que et queixessis de les normes quan t'eren favorables.

—Vaig fer una inversió. Em vaig arriscar.

—Explotaves un buit legal i les monges han tapat el buit. No ho podies veure venir?

—I per què no em vas avisar?

—Sí que ho vaig fer.

—Només em vas avisar que podria perdre-hi diners.

—En canvi no hi has perdut diners! Només que no n'has fet tants com esperaves.

—Així i tot hi tenia dret, a aquells diners.

—Joey, fer diners no és un dret. El que vens a aquelles noies és una porqueria que no necessiten i que algunes d'elles probablement mai no podran permetre's. Per això al col·legi de la Connie hi ha un codi d'indumentària, per donar un tracte just a tothom.

—Precisament, a tothom menys a mi.

Per la manera com la Patty explicava aquella conversa, rient de la innocent indignació d'en Joey, a la Merrie Paulsen li va quedar molt clar que la Patty no tenia ni idea del que feia el seu fill amb la Connie Monaghan. Per estar-ne segura, va burxar-la una mica. Què creia la Patty que n'havia tret la Connie, d'aquell embolic? Treballava a comissió?

—Oi tant, vam dir a en Joey que li havia de donar la meitat dels beneficis —va respondre la Patty—. De tota manera ja ho hauria fet. Sempre l'ha protegida, tot i que és més petit que ella.

—Per ella és com un germà...

—No ben bé —va fer la Patty mig bromejant—. La tracta molt més bé. Pregunta a la Jessica si és gaire agradable ser la seva germana.

—Ha, tens raó, ha, ha —va fer la Merrie.

Més tard, aquell mateix dia, la Merrie va dir a en Seth:

—Sembla mentida! Realment no en té ni idea!

—Crec que és un error —va dir en Seth— riure's de la ignorància d'un altre pare o mare. Això és cridar el mal temps, no trobes?

—Perdona, és massa divertit i temptador. Mentre tu siguis tan considerat, no vindrà el mal temps.

—Em sap greu per ella.

—Perdona'm, però jo ho trobo molt graciós.

Cap al final d'aquell hivern, a Grand Rapids, la mare d'en Walter va tenir una embòlia pulmonar i va caure a terra, a la botiga de roba de senyora on treballava. Els residents de Barrier Street coneixien la senyora Berglund de les visites que feia per Nadal, pels aniversaris dels nens i pel seu propi aniversari, dia en què la Patty sempre la portava a un massatgista del barri i no parava d'oferir-li

regalèssia, nous de macadàmia i xocolata blanca, les seves l·laminadures preferides. La Merrie Paulsen li deia, no sense males intencions, «Miss Bianca», com la ratolina amb ulleres protagonista dels llibres infantils de Margery Sharp. La cara, abans bonica, ara se li veia arrugada, i li tremolaven les mandíbules i les mans, una de les quals estava molt debilitada a causa de l'artritis que tenia des de la infantesa. Estava esgotada i físicament tan deteriorada, deia en Walter amb ressentiment, perquè tota la vida havia fet d'escarràs per al borratxo del seu marit, al motel a peu de carretera que menaven a prop de Hibbing, però un cop va quedar vídua, va prendre la determinació de ser independent i de fer goig, i per això va continuar anant a la botiga amb el seu Chevrolet Cavalier. Quan van saber que havia tingut l'embòlia, la Patty i en Walter van anar corrents cap al nord i van deixar en Joey sota la vigilància de la seva germana desdenyosa. Va ser poc temps després de la consegüent orgia sexual adolescent que en Joey va portar a terme a la seva habitació desafiant obertament la Jessica i que es va acabar amb la mort sobtada i l'enterrament de la senyora Berglund, que la Patty es va convertir en una veïna molt diferent, una veïna molt més sarcàstica.

—Oh, la Connie, ja ho crec! —deia ara—, tan maca ella, tan bonica i inofensiva, ella... i la seva mama, una dona de tota confiança! Sabeu? M'han dit que la Carol surt amb un altre home, un de molt viril, la meitat de gran que ella. Seria terrible que se n'uessin d'aquest veïnat ara, després que la Carol ens ha alegrat tant la vida! I la Connie, ai, com la trobaria a faltar, també! Ha, ha. Tan callada, bufona i agraïda, ella!

La Patty tenia un aspecte terrible, feia mala cara i dormia i menjava poc. Havia trigat molt a aparentar els anys

que tenia, però ara la Merrie Paulsen, que feia tant de temps que ho esperava, per fi es va sentir recompensada.

—Em sembla que ara ja se n'ha adonat —va dir la Merrie a en Seth.

—Li han robat el cadell, el pitjor crim —va fer en Seth.

—Robat, exactament —va replicar la Merrie—. El pobre Joey, tan innocent i irreprotxable, ell, robat per aquella fera intel·lectual de la casa del costat.

—Doncs és un any i mig més gran que ell.

—Segons el calendari.

—Digues el que vulguis —va dir en Seth—, però la Patty s'estimava de debò la mare d'en Walter. Deu estar trista.

—Sí, ja ho sé, ja ho sé, Seth. I em sap greu, de veritat.

Els veïns que vivien més a prop dels Berglund que els Paulsen van explicar que Miss Bianca havia deixat la seva caseta de ratolins vora un llac poc conegut de prop de Grand Rapids exclusivament a en Walter i que n'havia exclòs els altres dos fills. Deien que en Walter i la Patty no estaven d'acord en la manera com havien de portar aquella qüestió, perquè en Walter volia vendre la casa i repartir-se els beneficis amb els seus dos germans i la Patty volia de totes totes que en Walter acceptés el desig de la seva mare de compensar-lo per haver estat tan bon fill. El germà més petit era militar professional i vivia a Mojave, a la base de les forces aèries, mentre que l'altre germà s'havia dedicat, des que havia arribat a l'edat adulta, a imitar el pare bevent sense moderació, explotant econòmicament la mare sense, d'altra banda, cuidar-se'n. En Walter i la Patty sempre havien deixat els nens una setmana o dues a ca l'àvia a l'estiu, i sovint també hi duïen

un o dos amics veïns de la Jessica, que descrivien la propietat com un lloc rústic, envoltat de boscos i no gaire infestat de cuques. En un gest potser de delicadesa cap a la Patty, que, segons semblava, també bevia sense gaire moderació —al matí, quan sortia a recollir *The New York Times*, embolicat de blau, l'*Star-Tribune*, embolicat de verd, de la vorera del davant, tenia el cutis tacat de chardonnay—, en Walter finalment va cedir i va decidir quedar-se la casa per anar-hi a estiuejar, i al juny, tan bon punt es va acabar l'escola, la Patty es va endur en Joey cap al nord perquè l'ajudés a buidar calaixos, netejar i repintar, mentre que la Jessica es va quedar a casa amb en Walter i va anar a un curs de perfeccionament de poesia.

Aquell estiu, uns quants veïns, entre els quals no hi havia els Paulsen, van portar els seus nois de visita a la caseta vora el llac. Van trobar la Patty molt més alegre. Un pare va animar en privat en Seth Paulsen a imaginar-se-la bronzejada i descalça, amb un vestit de bany negre i texans sense cinturó, una imatge que encaixava plenament amb els gustos d'en Seth. Públicament, tothom comentava que en Joey era molt atent i gens malcarat, i que, segons semblava, el noi i la Patty s'ho passaven molt bé. Tots dos feien participar a tots els qui els anaven a veure en un joc de saló que anomenaven «associacions». La Patty es quedava fins tard davant del televisor de la sogra i entretenia en Joey amb els seus coneixements profunds de les comèdies de situació dels anys seixanta i setanta. En Joey, quan va descobrir que el seu llac no tenia cap nom als mapes de la regió —de fet era un estany gran, amb alguna altra casa a la vora— en va començar a dir «Sense Nom», i la Patty pronunciava aquell nom amb tendresa i amb molt de sentiment: el nostre «llac Sense Nom». Quan en Seth Paulsen es va assabentar per

un dels pares que hi havia anat a veure'ls que allà dalt en Joey treballava moltes hores, netejant canals, tallant matolls i rascant pintura, li va passar pel cap que potser la Patty li pagava una bona setmanada pels seus serveis i que potser això formava part del tracte. Però ningú no ho podia saber del cert.

Pel que feia a la Connie, els Paulsen pràcticament sempre que miraven la finestra lateral dels Monaghan la veien esperant. Realment tenia molta paciència, aquella noia, tenia el metabolisme d'un peix a l'hivern. Treballava servint taules al restaurant W. A. Frost, però es passava totes les tardes dels dies feiners asseguda als graons de l'entrada de casa seva veient passar les camionetes de gelats i mirant els nens petits mentre jugaven, i els caps de setmana seia en una gandula darrere la casa, mirant de tant en tant el nou nòvio de la mare, en Blake, i els seus col·legues no sindicats del ram de la construcció mentre, fent molt de soroll i d'una manera erràtica i violenta, arrencaven arbres i feien feines de paleta; però bàsicament només esperava.

—I doncs, Connie, què hi ha d'interessant a la teva vida últimament? —li va preguntar en Seth des del carreró que separava les dues cases.

—Vol dir a part d'en Blake?

—Sí, a part d'en Blake.

La Connie va rumiar uns instants i va moure el cap.

—Res —va respondre.

—T'avorreixes?

—No, de fet.

—Vas al cine? Llegeixes?

La Connie li va clavar una mirada de les seves, d'aquelles que volien dir: «No tenim res en comú».

—Vaig anar a veure *Batman*.

—I en Joey què? Heu estat molt units, vosaltres dos. Segur que el trobes a faltar.

—Tornarà —va respondre ella.

Un cop resolta la qüestió de les burilles —en Seth i la Merrie van admetre que possiblement havien exagerat el nombre total de puntes de cigarret que havien anat a parar dins la piscina plegable aquell estiu, que probablement n'havien fet un gra massa—, havien trobat en la Carol Monaghan una font d'informació molt rica sobre la política dels demòcrates locals, en la qual la Merrie s'anava implicant cada vegada més. Amb tota naturalitat la Carol explicava detalls esborronadors sobre la corrupció del sistema, sobre maneres secretes de subornar, de manipular les ofertes de contractes, sobre tallafocs permeables i xifres interessants, i s'ho passava d'allò més bé veient com s'esgarriava la Merrie, que va arribar a considerar la Carol un exemple personificat de la corrupció cívica que ella volia combatre. Si una cosa tenia de genial la Carol era que, aparentment, no canviava mai; el dijous a la nit continuava empolainant-se per qui fos, un any rere l'altre, mantenint viva la tradició patriarcal en política urbana.

Fins que un dia sí que va canviar. De fet no era l'única que va canviar. L'alcalde de la ciutat, Norm Coleman, havia passat a ser republicà, i un exlluitador professional s'encaminava cap a la mansió del governador. El catalitzador en el cas de la Carol va ser el seu nou nòvio, en Blake, un operari de retroexcavadores amb barba de pera que la Carol havia conegut a l'altra banda del taulell de l'oficina de llicències i pel qual va canviar com de la nit al dia. Així doncs, van desaparèixer els pentinats complicats i els vestits de noies de companyia, que van ser substituïts per pantalons ajustats, cabells tallats i escalats i

menys maquillatge. Una Carol que ningú no havia vist mai, i una Carol feliç de debò, saltava lleugera de la camioneta Ford 250 al so estrident d'una peça de rock que se sentia per tot el carrer, i tancava la porta de l'acompanyant amb un bon cop. Aviat en Blake va començar a passar nits a casa la Carol, rondant per allà amb una samarreta dels Vikings, les botes de la feina sense cordar i una llauna de cervesa a la mà, i al cap de no res ja serrava tots els arbres del pati de darrere i feia anar com un boig una retroexcavadora llogada. Al para-xocs de la camioneta hi duia la frase SÓC BLANC I VOTO.

Els Paulsen, com que no feia gaire que havien fet renovar casa seva, no s'atrevien a queixar-se del soroll i de la brutícia i en Walter, d'altra banda, era massa amable o tenia massa feina, però quan per fi la Patty va tornar a casa, a finals d'agost, després de l'estada al camp amb en Joey, va quedar totalment consternada, i no va parar d'anar amunt i avall del carrer, de porta en porta, amb els ulls fora de les òrbites, vilipendiant la Carol Monaghan.

—Perdoneu —deia—, però què ha passat aquí? Algú em pot dir què ha passat? Que potser algú ha declarat la guerra als arbres sense dir-me'n res? Qui és aquest llenyataire de la camioneta? De què va tot això? Que ja no paga lloguer, la Carol? Es poden tallar els arbres si ets un llogater? Com es pot tirar a terra la paret posterior d'una casa que no és teva? Que potser ha comprat la casa sense que ens n'hàgim assabentat? Com ho ha pogut fer? Si no és capaç ni de canviar una bombeta sense cridar el meu home! Com ho ha pogut fer? «Em sap greu molestar-te a l'hora de sopar, Walter, però quan obro l'interruptor el llum no s'encén. Et fa res venir a donar-hi un cop d'ull? I posats a fer, rei, em pots ajudar a fer la declaració de la renda? L'he de presentar demà i m'he pintat les

ungles i encara les tinc humides». Com li han pogut concedir una hipoteca a aquesta dona? Que no ha de pagar la llenceria fina de Victoria's Secret que es compra? Com li permeten ni tan sols tenir nòvio? Que no té un peix gros a Minneapolis? Voleu dir que no hauria d'anar-hi a parlar algú, amb aquell peix gros?

Fins que no va arribar a la porta de casa els Paulsen, que ocupaven un dels últims llocs de la llista dels veïns que volia anar a veure, la Patty no va obtenir respostes. La Merrie li va explicar que, efectivament, la Carol Monaghan ja no vivia de lloguer. La casa de la Carol era una dels centenars de milers de cases que durant els anys de dificultats econòmiques havien anat a parar a mans del Departament d'Habitatge de la ciutat, que ara les venia a preus rebentats.

—Com és que no me'n vaig assabentar? —va preguntar la Patty.

—No m'ho havies preguntat mai —va respondre la Merrie, i no es va poder estar d'afegir—: Mai no has mostrat gaire interès en les qüestions polítiques.

—I dius que l'ha comprada barata?

—Molt barata. Va bé tenir contactes.

—I què en penses?

—Crec que fa fàstic, tant des del punt de vista fiscal com filosòfic —va dir la Merrie—. Aquesta és una de les raons per les quals treballo amb en Jim Scheibel.

—Saps una cosa? Sempre m'ha agradat aquest veïnat —va fer la Patty—. M'encantava viure aquí, fins i tot al començament. I ara, de sobte, tot em sembla lleig i brut.

—No et desanimis. Mulla't —va dir la Merrie, i li va donar uns quants fullets.

—No m'agradaria pas ser en Walter, en aquests mo-

ments —va comentar en Seth així que la Patty se'n va anar.

—M'alegro molt de sentir-ho —va fer la Merrie.

—Han sigut imaginacions meves o he notat un matís de malestar conjugal? Vull dir, què és això d'ajudar la Carol a fer la declaració de la renda? En saps res? Ho he trobat molt interessant. No en sabia res. I ara no ha sigut capaç de salvar la preciosa vista que tenien dels arbres de la Carol.

—Tot plegat és tan retrògrad i reaganà! —va exclamar la Merrie—. Es pensava que podria viure dins la seva bombolla, fer-se el seu propi món. La seva casa de nines.

La nova estructura que va anar creixent al fangar del pati posterior de casa la Carol, cap de setmana rere cap de setmana durant nou mesos, semblava un cobert gegantí per a embarcacions, amb tres finestres als panys de paret revestits de vinil. La Carol i en Blake en deien la «sala gran», un concepte fins aleshores aliè a Ramsey Hill. Després de la controvèrsia de les burilles de cigarret, els Paulsen havien aixecat una tanca ben alta i havien plantat una filera d'avets ornamentals que des d'aleshores havien crescut prou per protegir-los d'aquell espectacle. L'únic costat que quedava descobert era el dels Berglund, i al cap de poc temps els altres veïns van començar a evitar més que mai entaular conversa amb la Patty a causa de la fixació que tenia pel que ella anomenava «l'hangar». La saludaven amb la mà des del carrer i li deien hola però procuraven no afluixar el pas i no haver-se de parar. Totes les mares treballadores creien que la Patty tenia molt de temps i poca feina. Abans era fantàstica amb els nens petits, als quals ensenyava esports i feines domèstiques, però ara la majoria dels nanos del carrer eren adolescents. Fes el que fes per omplir les hores del dia, sempre veia o sentia el que feien a la casa del costat. Cada dues o tres

hores, sortia de casa seva i caminava amunt i avall del pati posterior, espiant la sala gran, com si fos una bestiola a qui havien destrossat el cau, i de vegades al vespre anava a trucar a la porta provisional de fullola de la sala gran.

—Hola, Blake. Com anem?

—Anar fent.

—Ja ho veig! Escolta, la serra se sent molt fort a quarts de nou del vespre. Què et sembla si per avui ja plegues?

—Doncs no em sembla gaire bé, de fet.

—I si et demanés que paressis?

—No ho sé. I si jo et demanés que em deixassis treballar?

—Doncs em sabria molt de greu, de fet, perquè el soroll ens molesta de debò.

—Ja! Saps què? Que és una llàstima.

La Patty, sense voler, deixava anar una rialla forta, com una mena de renill.

—Ha, ha, ha! Una llàstima?

—Sí, escolta, em sap greu això del soroll. Però la Carol diu que vosaltres vau passar uns cinc anys fent soroll mentre feïeu obres a casa vostra.

—Ha, ha, ha! No recordo pas que es queixés.

—Fèieu el que havíeu de fer. I ara jo faig el que em convé.

—Però el que fas és molt lleig. Em sap greu, però és fastigós. És horrible i fastigós. Sincerament. És la pura veritat. Però aquesta no és la qüestió. La veritable qüestió és la serra elèctrica.

—Ets en una propietat privada i et demano que te'n vagis.

—Doncs molt bé, em sembla que trucaré a la policia.

—Perfecte. Endavant.

Aleshores es posava a caminar pel carreró entre les dues cases, tremolant de ràbia. Efectivament, va trucar bastant sovint a la policia per queixar-se del soroll, i uns quants cops van anar a avisar en Blake, però aviat es van cansar de sentir-la i no van tornar fins al febrer següent, quan algú va rebentar amb un ganivet les quatre rodes per a la neu acabades d'estrenar del Ford 250 d'en Blake, i la Carol va fer anar els agents a ca la veïna del costat que havia trucat tantes vegades per queixar-se. De resultes d'això, la Patty va tornar a anar amunt i avall del carrer trucant a les portes i cridant:

—Jo sóc la sospitosa més evident, oi? La veïna del costat, mare de dos adolescents. Una criminal perillosa, eh? Una boja! Ell té el vehicle més gros i més lleig del carrer, porta adhesius al para-xocs que ofenen a tothom que no sigui un blanc racista, però, renoi, quin misteri! Qui, si no jo, li voldria rebentar les rodes?

La Merrie Paulsen estava convençuda que ho havia fet la Patty.

—Jo no ho veig així —va objectar en Seth—. Vull dir que és evident que s'ho passa malament, però no és cap mentidera.

—Cert, però jo no he sentit pas que digués que no ho havia fet. Esperem que vagi a veure un bon metge. T'asseguro que li convé. Això, i que busqui una feina a jornada completa.

—I jo el que voldria saber és on s'ha ficat en Walter.

—En Walter s'està matant per guanyar un salari perquè ella es pugui quedar a casa tot el dia i ser una mestressa de casa tocada del bolet. És un bon pare per a la Jessica i una mena de principi de realitat per a en Joey. Em sembla que ja té prou feina!

La qualitat més destacada d'en Walter, a més de l'amor

que sentia per la Patty, era la seva afabilitat. Era una d'aquelles persones que escoltava els altres, a qui, segons semblava, trobava més interessants i impressionants que ell mateix. Tenia la pell molt blanca, la barbeta poc marcada i els cabells molt arrissats, com un querubí, i sempre portava les mateixes ulleres de muntura metàl·lica. Havia començat la seva carrera professional a la 3M com a advocat al bufet de l'empresa, però no hi va prosperar i el van fer anar a ajudes socials i obres benèfiques, un cul de sac corporatiu en el qual l'afabilitat era un avantatge. A Barrier Street sempre repartia de franc bones entrades per al teatre Guthrie i per anar a veure l'orquestra de cambra, i explicava als veïns encontres que havia tingut amb personatges locals com ara l'escriptor i locutor de ràdio Garrison Keillor, el jugador de beisbol Kirby Puckett i fins i tot una vegada Prince. Feia poc, tot de sobte, havia deixat la 3M i s'havia convertit en cap de desenvolupament de l'organització ecologista Conservació de la Natura. Ningú, tret dels Paulsen, no havia sospitat mai que estigués tan descontent, però a en Walter l'entusiasma tant la natura com la cultura, i l'únic canvi destacable a la seva vida va ser que a partir d'aleshores no va ser tant a casa els caps de setmana.

I aquesta absència potser era un dels motius pels quals no intervenia, com potser s'esperava que fes, en la pica-baralla que tenia la Patty amb la Carol Monaghan. Si li preguntaven directament sobre el tema, responia amb una rialleta nerviosa:

—Jo sóc un espectador neutral.

I va continuar sent un espectador neutral tota la primavera, l'estiu del segon any d'en Joey a l'institut i durant la tardor següent, quan la Jessica se'n va anar a estudiar en una universitat de l'est i en Joey se'n va anar de

casa dels pares per viure amb la Carol, en Blake i la Connie.

El trasllat va ser un acte de sedició desconcertant i una punyalada al cor de la Patty; el començament de la fi de la seva vida a Ramsey Hill. En Joey havia passat el juliol i l'agost a Montana, treballant al ranxo que un dels principals donants d'en Walter a Conservació de la Natura tenia a les muntanyes, i havia tornat amb unes espatlles amples i virils i cinc centímetres més alt. En Walter, que no tenia costum de presumir, havia confessat als Paulsen, en un pícnic que havien fet a l'agost, que el donant li havia trucat per explicar-li que estava «al·lucinat» per l'audàcia i l'ímpetu inescotable amb què en Joey dominava els vedells i immergia les ovelles en líquids insecticides i fungicides. En canvi, la Patty, al mateix pícnic, ja s'havia mostrat absent i trista. El juny, abans que en Joey se n'anés a Montana, l'havia portat de nou al llac Sense Nom perquè l'ajudés a fer millores a la propietat, i l'únic veí que els havia anat a veure va descriure una tarda terrible en què havia vist com mare i fill es feren mútuament sense parar, airejant-ho tot davant de tothom; en Joey escarnia l'amanerament de la Patty i finalment li va dir «estúpida» a la cara, i la Patty va reaccionar exclamant:

—Ha, ha, ha! Estúpida! Déu meu, Joey! Com més va més sorpresa estic del teu grau de maduresa! Dir «estúpida» a la teva mare davant d'altra gent! Que bonic que queda això en una persona! Ets tot un home, dur i independent!

Cap a finals d'estiu, en Blake gairebé havia acabat les obres de la sala gran i l'equipava amb coses ben blakenianes com ara una PlayStation, una taula de futbolí, una màquina expendedora de cervesa de barril, un televisor de

pantalla gran, un joc d'hoquei de taula, una aranya de sostre dels colors dels Vikings i butaques reclinables automàtiques. Els veïns s'imaginaven la Patty criticant amb sarcasme aquelles coses a l'hora de sopar, en Joey declarant que allò que deia era estúpid i injust, i en Walter enfadat exigint a en Joey que demanés disculpes a la Patty, però, en canvi, no van haver d'imaginar-se el vespre que en Joey se'n va anar a viure a la casa del costat, perquè la Carol Monaghan el descrivia amb molt de gust, en veu ben alta i satisfeta, a qualsevol veí que fos prou deslleial als Berglund per escoltar-la.

—En Joey estava molt tranquil, molt —deia la Carol—, semblava que mai no hagués trencat cap plat, us ho ben juro. Vaig anar a casa seva amb la Connie per donar suport a en Joey i deixar ben clar a tothom que estava totalment d'acord amb el pla, perquè ja sabeu que en Walter és molt considerat i ell no voldria abusar de mi. I en Joey es va mostrar responsable com sempre. Només volia estar al mateix nivell i assegurar-se que totes les cartes eren sobre la taula. Va explicar que ell i la Connie n'havien parlat amb mi, i jo vaig dir a en Walter, perquè sabia que això el preocuparia, que el menjar no m'era cap problema. Ara en Blake i jo som una família i no ens fa res alimentar-ne un altre, a més, en Joey col·labora amb els plats, les escombraries i és net i endreçat; a més, vaig dir a en Walter, ell i la Patty van ser molt generosos amb la Connie, ells també li van donar dinar i sopar. Volia deixar-ho clar, perquè realment van ser generosos quan la meva vida era un caos, i sempre els he estat molt agraïda. I en Joey és un noi molt responsable i tranquil. Va dir que, com que la Patty no deixava entrar la Connie a casa seva, no li quedava cap altre remei, si volia estar amb ella; llavors jo hi vaig ficar cullerada i vaig dir que donava tot

el meu suport a aquella relació (tant de bo tots els joves d'aquest món fossin tan responsables com aquest parell, que el món aniria d'una altra manera!) i que valia més que s'estiguessin a casa meva, segurs i responsables, que no pas que rondessin pels carrers ficant-se en problemes. Estic tan agraïda a en Joey que sempre serà benvingut a casa meva. Ja els ho vaig dir. Sé que no caic bé a la Patty, sempre m'ha mirat de dalt a baix i ha tractat la Connie amb condescendència. Ja ho sé, això. Ja sé de què és capaç la Patty. Sabia que faria alguna escena. I, efectivament, se li va torçar la cara i va dir alguna cosa com ara: «Et penses que estima la teva filla? Et penses que n'està enamorat?», amb aquella veu d'espinguet que té. Com si ningú no pogués enamorar-se de la Connie perquè jo no vaig anar a la universitat, ni tinc una casa gran o no sóc de Nova York, o perquè he de treballar quaranta hores la setmana per guanyar-me un sou honest, no com ella. No us podeu imaginar com em menysprea la Patty. Però vaig pensar que amb en Walter sí que s'hi podia parlar. Ell és molt amable. Es va tornar vermell com un pebrot, vaig suposar que de vergonya, i va dir: «Carol, tu i la Connie us n'hauríeu d'anar perquè volem parlar amb en Joey en privat», cosa que em va semblar bé. No hi vaig pas anar per buscar soroll, no sóc cap busca-raons, jo. Però en Joey va dir que no. Va dir que no demanava permís, que només els informava del que faria i que no hi havia res a discutir. I és llavors que en Walter es va enfilat. Es va descontrolar. Les llàgrimes li rodolaven galtes avall del disgust, cosa que puc entendre, perquè en Joey és el petit i en Walter no té la culpa que la Patty sigui tan poc raonable i tan mesquina amb la Connie, tant que en Joey ja no pot continuar vivint amb ells. Però aleshores es va posar a bramar a plens pulmons, alguna cosa com ara

TENS SETZE ANYS I NO ANIRÀS ENLLOC FINS QUE NO ACABIS L'INSTITUT! I en Joey es va limitar a somriure-li, com si no hagués trencat mai cap plat. Llavors va contestar que la llei no li impedia anar-se'n i que només se n'anava a viure a la casa del costat. Tenia tota la raó. Tant de bo jo hagués tingut una desena part de la seva intel·ligència i el seu seny quan tenia setze anys. Vull dir que és un nano fantàstic. Em va saber una mica de greu per en Walter, perquè llavors es va posar a dir a crits que no tenia la intenció de pagar-li els estudis universitaris, que no tornaria a anar a Montana l'estiu següent, i que només demanava que anés a sopar i a dormir al seu llit i formés part de la família. I en Joey va replicar: «Encara formo part de la família», cosa que, per cert, no havia negat mai. Però en Walter no parava de voltar tot furiós per la cuina i durant uns segons vaig pensar que li pegaria i tot, però només estava fora de si i bramava: VÉS-TE'N, VÉS-TE'N, JA N'ESTIC FART, VÉS-TE'N!, i llavors se'n va anar i el vam sentir pujar a l'habitació d'en Joey i obrir els calaixos i tot; aleshores la Patty va pujar corrents a dalt i tots dos van començar a escridassar-se, i la Connie i en Joey s'abraçaven, perquè ell és l'única persona raonable de la família i ens fa llàstima, i llavors em vaig adonar que el noi feia bé de venir a viure amb nosaltres. En Walter va baixar enfurismat i vam sentir la Patty xisclant com una boja, totalment fora de si, i en Walter es va posar a bramar de nou: VEUS QUÈ LI FAS, A LA TEVA MARE? Perquè tot té a veure amb la Patty. Sempre ha de ser la víctima. I en Joey s'estava allà dret, fent que no amb el cap, i és ben natural; per què hauria de voler viure en un lloc així?

Tot i que hi havia veïns que, sens dubte, s'alegraven que la Patty ara pagués pel caràcter tan extraordinari del seu fill, el cas era que la Carol Monaghan no havia caigut mai

bé a Barrier Street, que tothom censurava en Blake, que la Connie despertava un sentiment de recel i que ningú mai no s'havia acabat de fiar d'en Joey. A mesura que va córrer la veu de la seva insurrecció, els sentiments que predominaven entre les famílies benestants de Ramsey Hill eren els de llàstima per en Walter, angoixa per la salut mental de la Patty i una sensació aclaparadora d'alleujament i gratitud de veure que els seus fills eren tan normals, que estaven contents d'acceptar la generositat dels pares, que, innocents, els demanaven ajuda per fer els deures o presentar sol·licituds d'admissió a la universitat; que trucaven per dir on eren en sortir de l'escola, que els explicaven les experiències doloroses quotidianes i que eren tan previsibles en l'etapa d'experimentació amb el sexe, l'haixix i l'alcohol. El dolor que sortia de la casa dels Berglund era únic. En Walter, que, calia esperar, no sabia que la Carol parlés de la nit que «es va descontrolar», va admetre, amb una certa incomoditat, a diversos veïns que ell i la Patty havien estat «acomiadats» com a pares i que feien tot el que podien per no prendre-s'ho malament.

—De vegades ve a casa a estudiar —va dir en Walter—, però de moment sembla que se sent més bé passant les nits a ca la Carol. Ja veurem quant durarà.

—Com s'ho pren la Patty? —va preguntar-li en Seth Paulsen.

—No gaire bé.

—Ens agradaria molt que algun dia d'aquests vingués-siu a sopar.

—Això seria fantàstic —va fer en Walter—, però em sembla que la Patty s'estarà una temporada a la casa de la mare. L'està restaurant, saps?

—Estic preocupat per la Patty —va dir en Seth amb la veu trencada.

—Jo també, una mica. Però l'he vista jugar tenint mal. Es va fer un esquinç al genoll quan feia tercer de carrera i encara va provar de jugar dos partits més.

—Però que no la van operar i va haver d'abandonar la carrera esportiva?

—Havia de demostrar que era forta, Seth. Havia de jugar encara que li fes mal.

—Cert.

En Walter i la Patty no van anar mai a sopar a casa els Paulsen. La Patty es va absentar de Barrier Street i es va recloure al llac Sense Nom durant llargues temporades a l'hivern i la primavera següents, i fins i tot quan tothom veia el seu cotxe a l'entrada de casa els Berglund —com, per exemple, per Nadal, quan la Jessica va tornar de la universitat i, segons els seus amics, va tenir «una baralla colossal» amb en Joey, a conseqüència de la qual ell va passar més d'una setmana a la seva antiga habitació i així va deixar que la seva terrible germana pogués celebrar aquelles festes tal com volia—, la Patty evitava les reunions de veïns, en les quals abans havien estat tan ben rebuts els seus pastissos i la seva afabilitat. De vegades veien que l'anaven a veure dones que rondaven la quarantena i que, si s'havia de jutjar pels pentinats i els adhesius que duïen als para-xocs dels seus Subarus, devien ser excompanyes de l'equip de bàsquet, i feien córrer que tornava a beure, però això eren bàsicament suposicions, perquè, tot i que era tan amable, no havia aconseguit fer ni un amic íntim a Ramsey Hill.

Per Cap d'Any, en Joey va tornar a casa de la Carol i en Blake. Tothom pensava que si el noi se sentia tan atret per aquella casa era en bona part pel llit que compartia amb la Connie. Els seus amics sabien que s'oposava a la masturbació amb una actitud estranya i militant, i que

sempre que algú en parlava ell feia un somriure condescendent i assegurava que una de les seves ambicions era no haver de recórrer-hi mai de la vida. Va convertir-se en el príncep de la sala gran, i n'obria les portes a tothom qui l'honorés amb la seva amistat (i feia que la cervesa de barril que oferia sense que ningú el controlés fos la poma de la discòrdia a l'hora de sopar en totes les llars del veïnat). El tracte que tenia amb la Carol s'acostava d'una manera inquietant al flirteig, i s'havia fet seu en Blake agradant-li les coses que a ell li agradaven, sobretot les eines elèctriques d'en Blake, i la camioneta d'en Blake, al volant de la qual va aprendre a conduir. Pel somriure empipador que feia davant de l'entusiasme que mostraven els seus companys d'estudis per Al Gore i el senador Wellstone, com si les idees liberals fossin una feblesa comparable a la masturbació, semblava que havia adoptat alguns dels principis polítics d'en Blake. L'estiu següent va treballar a la construcció en comptes de tornar a Montana.

I tothom tenia la sensació, justa o no, que en Walter, tan amable ell, en tenia una part de culpa. En comptes d'endur-se en Joey arrossegant-lo pels cabells i fer-lo comportar-se correctament, en comptes de clavar-li un cop de roc al cap a la Patty i obligar-la a portar-se com calia, es va amagar a la feina a Conservació de la Natura, on ben aviat va ascendir a director executiu de la secció estatal, i deixava que la casa quedés buida un vespre rere l'altre, que els parterres de flors es fessin malbé, no tallava les bardisses, ni fregava les finestres, deixava que la neu bruta de la ciutat cobrís el cartell deformat que deia GORE LIEBERMAN i que encara estava clavat al jardí de la part de davant. Fins i tot els Paulsen van perdre interès en els Berglund, ara que la Merrie es presentava per a l'Ajunta-

ment. La Patty va passar tot l'estiu següent al llac Sense Nom i al cap de poc temps d'haver tornat —un mes després que en Joey anés a la Universitat de Virgínia en unes condicions econòmiques que ningú de Ramsey Hill no coneixia, i dues setmanes després de la gran tragèdia nacional—, un rètol d'ES VEN va aparèixer davant de la casa victoriana a la qual la Patty i en Walter s'havien lliurat totalment mitja vida. En Walter ja havia començat a anar cada dia a Washington a treballar en una nova feina. Tot i que aviat els preus de les cases s'enfilarien a uns nivells sense precedents, el mercat de la zona encara no s'havia recuperat de la davallada de després de l'Onze de Setembre. La Patty es va encarregar de la venda de la casa, a un preu lamentable, a una parella de professionals negres molt formals que tenien uns bessons de tres anys. Pel febrer, el matrimoni Berglund van anar de porta en porta per última vegada acomiadant-se amb educació, en Walter demanant pels fills de cadascú i desitjant-los el millor per a cadascun d'ells, la Patty sense dir gran cosa però curiosament rejuvenida, com la noia que empenyia el cotxet carrer avall abans fins i tot que el veïnat fos un veïnat.

—És un miracle —va comentar després en Seth Paulsen a la Merrie— que encara visquin junts, aquests dos. La Merrie va moure el cap.

—Em fa l'efecte que encara no n'han après, de viure.